

عنوان:

ضرورت آموزش های کارآفرینانه برای اعضای تعاونی های کشاورزی

احمد کیانی^۱

دانشجوی کارشناسی ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه زنجان

Ahmadkiani@rocketmail.com

¹ زنجان، کیلومتر عجاده تبریز، دانشگاه زنجان، دانشکده کشاورزی، گروه ترویج و آموزش کشاورزی

چکیده

شرکتهای تعاونی از مشارکت افراد هم صنف با هدف جلوگیری از کارفرمایی مطلق دولت، اشغال زایی، پیشگیری از انحصار و احتکار و تورم و... تشکیل می شوند. علی رغم اهمیت و جایگاه مهم تعاونیها در بخشهای مختلف از جمله کشاورزی، نتایج بررسی ها نشان می دهد بخش عمده ای از تعاونیهای تشکیل شده غیر فعال بوده و در رسیدن به اهداف تعیین شده از موفقیت چندانی برخوردار نبوده اند. به نظر می رسد اعضای این تعاونیها نیاز به پشتیبانی و توانمندسازی دارند. هدف این مقاله بررسی ضرورت تقویت کارآفرینی تعاونیهای بخش کشاورزی و ارائه راهکارهای در این راستا بود. برای رسیدن به این هدف از روش مطالعه کتابخانه ای با استفاده از پایگاههای آنلاین، آفلاین و منابع مکتوب استفاده شد. نتایج نشان داد که آموزش های کارآفرینانه به اعضای تعاونی ها موجب افزایش خلاقیت و نوآوری و مخاطره پذیری آنها می شود. این آموزشها همچنین موجب موفقیت و افزایش کارایی تعاونی های کشاورزی نیز می گردند. همچنین افزایش اعتماد به نفس اعضا از دیگر نتایج حاصل از این آموزش ها می باشد. همچنین مشخص شد که این آموزشها موجب افزایش خلاقیت ذهنی و جامعه گرایی اعضای تعاونی ها می شوند. از دیگر نتایج حاصل از آموزش های کارآفرینانه بر اعضای تعاونی ها می توان از افزایش شهامت و امیدواری اعضای تعاونیها نام برد.

کلمات کلیدی: تعاونی، کشاورزی، کارآفرینی، اشتغال

مقدمه

همانطور که می دانیم شرکت های تعاونی از مشارکت افراد هم صنف یا مشابه جهت رسیدن به اهداف مشترک تشکیل می شوند. (دانشنامه ویکی پدیا، ۱۳۸۸). تعاونی ها به جز منافعی که برای افراد دارند، در سطح ملی نیز می توان شاهد آثار مثبت آن بود. از جمله آثار تعاونی ها می توان از اشتغال کامل افراد، جلوگیری از احتکار و تورم، جلوگیری از فرمانروایی مطلق و افزایش مشارکت عمومی میان افراد نام برد. (اداره کل تعاون استان کرمان، ۱۳۸۸). پس از مدتی مشخص شد که تعاونی ها کارایی های لازم را ندارند. بررسی های انجام شده نشان دادند که علت کارایی کم تعاونی ها در انگیزه پایین افراد است.

در این مقاله مشکلات و ضعف های تعاونی ها را به دو دسته تقسیم می کند. دسته اول شامل مشکلاتی می شود که از سوی مدیران تعاونی ها سر میزند و دسته دوم مشکلاتی را شامل می شود که از سوی اعضای تعاونی ها سر میزند. از آنجایی که مدیریت در هر نهاد و سازمانی از اهمیت زیادی برخوردار است و مدیر هماهنگ کننده فعالیت های درون سازمان با یکدیگر می باشد و هدایت کننده فعالیت ها به سوی هدف مشترک می باشد، ضعف های مدیریت مورد بررسی قرار گرفت که از آن ها می توان از عدم تخصص کافی و بی انضباطی در این حوزه نام برد. در واقع این ها مشکلات اساسی و ضروری تعاونی های کشاورزی می باشند. عدم تخصص باعث عدم شناخت و درک کافی از فعالیت های تعاونی و بی انضباطی باعث عدم پیشرفت اهداف سازمان می گردد.

از آنجایی که اعضای یک نهاد همواره اکثریت یک نهاد را تشکیل می دهند لذا مدیر به تنهایی هرگز در رساندن سازمان به هدف مطلوب، موفق نخواهد بود. در واقع لازمه پیشبرد اهداف سازمان به هدف مشترک، تعامل و ارتباط مناسب میان اعضا و مدیریت است. اعضای تعاونی ها به جز مدیریت باید با یکدیگر تعامل مطلوبی داشته باشند.

اما همانطور که اشاره شد در مشکلات موجود تعاونی ها به جز مدیریت، اعضا نیز سهم دارند. در مقاله دو مشکل بزرگی که از سوی اعضای تعاونی ها سر میزند و مانع بزرگی در جهت پیشبرد اهداف تعاونی هستند مورد بررسی قرار گرفتند. ابتدا مشکل مشارکت ناپذیری افراد و سپس مسئولیت ناپذیری آنان مورد بررسی قرار گرفت. در نهایت برای کلیه مشکلات مورد بحث در این مقاله راهکار هایی به وسیله آموزش های کار آفرینانه جهت بهبود فعالیت های تعاونی های کشاورزی ارائه گردید.

۱- ضرورت آموزش های کار آفرینانه برای بهبود ضعف های مدیران تعاونی ها

همانطور که می دانیم مدیریت مهمترین رکن هر نهادی می باشد، اگر مدیریت در یک نهاد وجود نداشته باشد آن نهاد حتی با قویترین نیروی کار موفق نخواهد بود زیرا این مدیریت است که فعالیت های سازمان را با یکدیگر هماهنگ می کند و آن ها را در جهت هدف مطلوب سازمان هدایت می کند. برخی از صاحب نظران حل تعارضات درون سازمان را هم جز وظایف مدیران میدانند. (آذری، ۱۳۸۶) با توجه به اهمیت مدیران در نهاد ها، ضعف هایی که بر این حوزه وارد می شود مشکلات خاص و پیچیده ای را برای کل نهاد به وجود می آورد. در این جا سه ضعف و مشکلی را که بر حوزه مدیریتی تعاونی ها وارد می شود و به وسیله آن ها آموزش های کار آفرینانه ضرورت پیدا می کند را مورد بررسی قرار می دهیم.

۱- ۱ عدم تخصص کارکنان و مدیران در وظایف محوله

همانطور که می دانیم یکی از مهمترین مسائل جهت پیشرفت نهاد ها این است که اعضای آن از تخصص کافی در آن زمینه برخوردار باشند. عدم تخصص مدیران می تواند منجر به نا توانی مدیران در طراحی الگوهایی که موجب توسعه تعاونی ها می شود، گردد. (اقتصاد ایران، ۱۳۸۸). در واقع اگر اعضای یک نهاد در زمینه شغلی خود از مهارت لازم برخوردار نباشند، آن نهاد هرگز به اهداف خویش دست نخواهد یافت. این موضوع یعنی عدم تخصص در وظایف محوله در بخش مدیریت با توجه به حساسیت های آن بخش بیشتر است. به طوری که اگر در یک نهاد کل اعضا از تخصص لازم برخوردار باشند اما مدیر از تخصص کافی برخوردار نباشد آن نهاد به اهداف خویش دست نخواهد یافت. اما این معضلی است که بسیاری از نهاد ها از جمله تعاونی های کشاورزی به آن دچار شده اند. به همین منظور راه حل پیشنهادی برای حل این مشکل، آموزش های کارآفرینانه می باشد. پایین بودن سطح تحصیلات مدیران از عواملی است که می تواند موجب عدم تخصص مدیران گردد. در واقع با افزایش سطح تحصیلات مدیران می توان به دو هدف مهم دست یافت اول اینکه افراد متخصص پرورش می یابند و دیگری اینکه طبق نظر امید، حمیدی، خبیری و صفری (۱۳۸۶) سطح تحصیلات بالا موجب افزایش خلاقیت افراد هم خواهد بود. با وجود اینکه ادامه تحصیل موجب تربیت افراد متخصص و دارای خلاقیت بالا می شود اما با توجه به اینکه برخی منابع پایین بودن سطح تحصیلات اعضا را یکی از مشکلات موجود در تعاونی ها می دانند (اندیشه سرای تعاون، ۱۳۸۸)، لذا آموزش هایی که می توانند این مشکل را بهبود بخشند، آموزشی مستقل از تحصیلات می باشد. این آموزش ها می توانند افرادی را دربر گیرند که فاقد تخصص کافی اما دارای استعداد بالقوه در آن زمینه هستند. این آموزش ها می تواند خلاقیت و استعداد های افراد را از حالت بالقوه به بالفعل در آورد. برخی از پژوهشگران بر این باورند که خلاقیت کم و بیش در همه افراد وجود دارد و می توان به وسیله آموزش آن را شکوفا کرد (گنجی، پاشاشریفی و میر هاشمی به نقل از اسکوییلر و همکاران، ۱۳۸۴).

به طور کلی تاثیر آموزش های کارآفرینانه بر مدیران غیر متخصص از دو بعد دارای اهمیت است، اول اینکه نحوه آموزش به طریقی باشد که به خلاقیت افراد منجر شود. گنجی و دیگران (۱۳۸۴) بر این باورند که آموزش های فعال و مشارکتی موجب تقویت خلاقیت افراد می گردد. در واقع در صورتیکه نحوه یادگیری افراد به صورت فعال باشد، همین امر موجب بالفعل شدن خلاقیت در افراد می گردد. بعد دوم تاثیر آموزش های کارآفرینانه محتوای مطالب آموزشی می باشد. محتوای مطالب آموزشی از دو بعد دارای اهمیت است، یکی از بعد میزان توانایی پاسخ به مشکلات موجود و دیگری اینکه محتوای مطالب آموزشی یکی از عوامل تعیین کننده میزان اثر بخشی خواهد بود. بنابراین به نظر می رسد که راهکار اساسی برای حل این مشکل در مدیران باید از آموزش هایی استفاده نمود که ضمن ارائه دانش ها و مهارت ها بتواند به وسیله ایجاد مشارکت در آموزش موجب بالفعل شدن خلاقیت در افراد گردد.

۱-۲ فقدان انضباط کافی در مدیریت کلان

وجود نظم در سازمان ها امری ضروری می باشد. برخی معتقدند که بی انضباطی در مدیریت کلان تعاونی ها سبب اختلال در سازماندهی و بهره برداری از پتانسیل های حقوقی، اقتصادی و اجتماعی شده است. (اقتصاد ایران، ۱۳۸۸). برای حل این مشکل، آموزش های کارآفرینانه مناسب ترین روش می باشند. اگر آموزش های کارآفرینانه به گونه ای باشند که فراگیران به را به تفکر وا دارد این مشکل حل خواهد شد. نتایج پژوهش های نوروزی و درخشنده (۱۳۸۱) نشان می دهد که کار فلسفی با افراد موجب افزایش خلاقیت و انضباط می شود. بنابراین در صورتی که به مدیران کلان آموزش هایی بدهیم که آنان را به تفکر وا دارد، افزایش نظم و خلاقیت در آنان تقویت خواهد شد.

۲- ضرورت آموزش های کارآفرینانه برای بهبود ضعف های اعضای تعاونی ها

در یک نهاد یا سازمان به جز مدیریت، سایر اعضا نیز در رسیدن به هدف مشترک نقش دارند. بنا بر این برای اینکه یک نهاد بتواند به اهداف خویش دست یابد، لازم است که مدیریت و اعضا با یکدیگر در تعامل باشند و وظایف خویش را به خوبی انجام دهند. در تعاونی های کشاورزی عوامل متعددی وجود دارد که مانع تعامل و انجام وظیفه به نحو احسن می باشد در واقع با وجود این مشکلات ارائه راه حل معنا پیدا می کند. آموزش های کارآفرینانه می تواند راه حل مناسبی برای مشکلات مذکور باشد. چرا که این نتیجه این آموزش هاست که می تواند به جامعه گرای، هدف داشتن، ریسک پذیری و... بیانجامد. دو مشکل عمده موجود در تعاونی های کشاورزی کشور مشارکت ناپذیری و مسئولیت ناپذیری اعضا می باشد. (اقتصاد ایران، ۱۳۸۸). در زیر با بررسی علل بروز این مشکلات راه حل مناسب به وسیله آموزشهای کارآفرینانه ارائه خواهد شد.

مشارکت ناپذیری 1-2

عبداللهی عزت آبادی، سلطانی و نجاتی (۱۳۸۰) یکی از دلایل مشارکت ناپذیری را در بی اطلاعی افراد میدانند. در صورتی که اگر افراد از فعالیتهای اطلاعات کافی داشته باشند و هدف و منافع خویش را درک کنند، آنان مشارکت بالایی خواهند داشت. قربانی و دیگران (۱۳۸۵) معتقدند که آموزش موجب بالارفتن سطح آگاهی در افراد خواهد شد. در واقع در صورتی که محتوای آموزش آگاهی بخشیدن به افراد در مورد اهداف سازمان و منافع اشخاص باشد، مشارکت پذیری آنان افزایش خواهد یافت.

از دیگر عواملی که موجب مشارکت ناپذیری در افراد می گردد، بی علاقهگی نسبت به حرفه ایشان است. پژوهش های محسن پور، ناوی پور و احمدی (۱۳۸۴) نشان داد که اگر مدیریت به صورت مشارکتی باشد رضایت شغلی نیز افزایش می یابد. یعنی اگر به واسطه تشویق، پاداش و سایر عواملی که موجب انگیزش در افراد شود، بتوان باعث مشارکت فعال افراد شد، می توان رضایت شغلی افراد را تا حدودی کسب نمود. با توجه به این امر اگر به صورت مشارکتی، مدیریت مشارکتی را آموزش بدهیم، بسیار موثر خواهد بود. یارباری، کدیور و محسن خانی (۱۳۸۷) معتقدند که آموزش مشارکتی موجب افزایش عزت نفس در افراد خواهد بود.

مسئولیت ناپذیری 2-2

یکی دیگر از عواملی که موجب پیشرفت در نهاد می گردد، میزان مسئولیت پذیری اعضا می باشد. میر کمالی (۱۳۸۲) مسئولیت اجتماعی را تعهد مدیر در مقابل جامعه و اعضای آن در هنگام تصمیم گیری می داند. آموزش هایی که به شیوه مشارکتی و فعال باشند می توانند مسئولیت پذیری افراد را تقویت کنند. افراد در این گونه آموزش ها، می آموزند که در قبال ایده و نظر خود مسئول باشند و بتوانند از آن دفاع کنند. اگر ایده او صحیح بود می توان با تشویق، موجب انگیزش فرد شد و اگر ایده او اشتباه بود کی آموزد که اشتباه خود را بپذیرد و آن را تجربه ای برای فعالیت های بعدی قرار دهد. در واقع آموزش های کارآفرینانه با ماهیت مشارکتی و فعال خود می توانند راه حل مناسبی برای این مشکل باشند. آموزش های کارآفرینانه به جز ماهیت مشارکتی خود در صورتی که محتوای آن به ضرورت و اهمیت مسئولیت پذیری بپردازد می تواند موجب افزایش انگیزش در افراد گردد.

بحث و نتیجه گیری

تعاونی های کشاورزی با توجه به تاثیر مثبتی که بر توسعه کشاورزی و روستایی کشور دارند حائز اهمیت هستند. در واقع اگر بپذیریم که توسعه کشاورزی در گرو توسعه و رشد تعاونی های کشاورزی می باشد، بایستی نقاط قوت آن را تقویت و نقاط ضعفش را بر طرف کنیم.

نتیجه ای که از این مقاله گرفته می شود این است که به وسیله آموزش های کارآفرینانه می توان از مشکلات موجود در تعاونی های کشاورزی تا حد زیادی کاست. در حقیقت آموزش های کارآفرینانه می توانند مناسب ترین راه حل برای مشکلات موجود در تعاونیهای کشاورزی باشند. آموزش های کارآفرینانه اگر به خوبی اجرا شوند علاوه بر خارج کردن تعاونی ها از مشکلات موجود، میتواند با رشد و پرورش خلاقیت افراد، آنان را به اهداف بالاتر برساند. از دیگر مزایای آموزش های کار آفرینانه میتوان از ارزان بودن و اجرای آسان آن اشاره داشت.

با توجه به مزایای آموزش های کارآفرینانه، پیشنهاد می گردد که در سازمان های جهاد کشاورزی استان ها بخشی برای تشخیص مشکلات موجود در تعاونی های کشاورزی تشکیل شود و با توجه به آن مشکلات نوعی از آموزش های کارآفرینانه را طراحی و اجرا نمایند و بازخورد نتیجه حاصل را در یافت نماید و به وسیله آن بازخورد ها نقاط قوت را در آموزش های خود تقویت کنند و نقاط ضعف را بر طرف نمایند.

منابع

- اداره کل تعاون استان کرمان، (۱۳۸۸)، بازیابی شده در ۸ دی ۱۳۸۸، قابل دسترسی
<http://www.kermantaavon.ir/ghavanin1.asp>
- آذری، ع. (۱۴ آبان ۱۳۸۶). اهمیت مدیریت و رهبری (۱). بازیابی شده در تاریخ ۸ دی ۱۳۸۸. قابل دسترسی
از: <http://www.islahweb.org/html/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=752>
&mode=thread&order=0&thold=0
- اندیشه سرای تعاون. (۱۳۸۸). گزارش تحقیقی پتانسیلهای صادراتی تعاونیها و مشکلات حضور در
نمایشگاههای خارج از کشور. بازیابی شده در تاریخ ۸ دی ۱۳۸۸. قابل دسترسی
از: <http://www.taavon.ir/persian/page-view.asp?ptype=1&id=400>
- امیدی، ع، حمیدی، م، خبیری، م، صفری، س. (۱۳۸۶). ارتباط بین ساختار سازمانی و خلاقیت مدیران ستادی سازمان تربیت
بدنی. حرکت، (صص ۱۱۷-۱۰۵). قابل دسترسی از پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی.
- باباری، ف، کدیور، پ و میرزاخانی، م. (۱۳۸۷). بررسی تاثیر روش تدریس یادگیری مشارکتی بر عزت نفس، مهارت های
اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان (دبیرستان). فصلنامه روانشناسی دانشگاه تبریز، (صص ۱۶۴-۱۴۳). قابل دسترسی از
پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی.
- دانشنامه ویکیپدیا. (۱۳۸۸). شرکت تعاونی. بازیابی در تاریخ ۸ دی ۱۳۸۸، قابل دسترسی از
[http://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA_%D8%AA%D8%B9%D8](http://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA_%D8%AA%D8%B9%D8%A7%D9%88%D9%86%DB%8C)
[A7%D9%88%D9%86%DB%8C](http://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%B4%D8%B1%DA%A9%D8%AA_%D8%AA%D8%B9%D8%A7%D9%88%D9%86%DB%8C)
- عبداللهی عزت آبادی، م، سلطانی، غ و نجاتی، ع. (۱۳۸۰). بررسی احتمال مشارکت کشاورزان در ایجاد یک سیستم اطلاعاتی
ساده مدیریت مزرعه: مطالعه موردی شهرستان رفسنجان. علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی، (صص ۲۴-۱۳). قابل
دسترسی از پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی.
- قربانی، غ، علی شیرینی، غ، جنیدی جعفری، ن، اصفهانی، ع و حسینی، م. (۱۳۸۵). اثر آموزش بر نگرش و آگاهی پرستاران در
مورد ایدز بیست سال بعد از اپیدمی آن در ایران. بیماری های عفونی و گرمسیری ایران، (صص ۸۵-۸۹). قابل دسترسی از پایگاه
اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی.
- گنجی، ح، پاشا شریفی، ح و میرهاشمی، م. (۱۳۸۴). اثر روش باران مغزی در افزایش خلاقیت دانش آموزان. فصلنامه تعلیم و
تربیت، (صص ۸۹-۸۱). قابل دسترسی از پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی
- محسن پور، ل، ناوی پور، ح و احمدی، ف. (۱۳۸۴). بررسی تاثیر مدیریت مشارکتی بر اساس دوایر کیفیت بر رضایت شغلی
پرستاران از دیدگاه هرزبرگ. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران، (صص ۶۹۴-
۶۸۹). قابل دسترسی از پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی.
- مشکل تعاون. (۱۳۸۸). در نگاه برخی صاحب نظران. بازیابی شده در تاریخ ۸ دی ۱۳۸۸. قابل دسترسی
از: <http://www.iraneconomics.net/fa/articles.asp?id=1922>
- میر کمالی، م. (۱۳۸۲). اخلاق و مسئولیت های اجتماعی در مدیریت آموزشی. مجله روانشناسی و علوم تربیتی، (صص ۲۲۱-
۲۰۱). قابل دسترسی از پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی.

Necessity of Entrepreneurial Training for Members of Agricultural Cooperatives

Ahmad Kiani

Ahmadkiani@rocketmail.com

The student of Agricultural Extension and Education in Zanjan University

Abstract

Cooperatives are formed to converge and organize the people with the same aim for employment generation and to prevent absolute government incumbency, monopoly and speculation, inflation, etc. Despite the significance of cooperatives in different parts of agriculture, the results show that many cooperatives are inactive in setting their goals and hence, did not realize much success. It seems that cooperatives' members need to have support and empowerment. The purpose of this article is to investigate the need for strengthening entrepreneurship and agricultural cooperatives in providing solutions in this regard. To achieve this objective, library databases, online, offline and written sources were used. The results show that entrepreneurial training for members of cooperatives increased creativity besides their innovation and their ability to overtake risks. The training schedules would also increase success and efficiency of agricultural cooperatives. Self-confidence of members also lies within the results of this training. Also, it is indicated that the training has increased mental creativity and social convergence morale among cooperatives members. Increased courage and hope in the members of cooperatives are considered as other results that achieved in entrepreneurial training of cooperative members,

Key words: Cooperatives, Agriculture, Entrepreneurship, Employment